

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
fél évre . . . 2 frt.
negyed évre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit-sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Elváltatás díja 15 frt.

Megyeitisz viselők nyugdíjazása.

I.

(B.) Azon eszme, miszerint az állandó tisztviselői állomással — alkotmányos fejlődésünk hagyományai szerint — nem bíró megyei közigazgatás tagjai részére, több-kevesebb ideig tartó szolgálataik figyelembe vételével, nyugdíj alap létesíttessék, mindannyiszor felujult körökben, valahányszor a megyei tisztviselői, segéd- és kezelő személyzet egy-egy tagját, a közélet emésztő küzdelmei után örök nyugalomra helyezték. Mély fájdalommal láthattuk az elmaradott családott minden támasz és anyagi biztosíték nélkül a sanyaru élet küzdelmei közé taszítva. De azon csekély fizetés, melylyel a tett szolgálatok az elhunyt életében szűken javadalmaztattak, s a pénz források teljes hiánya, melyek ily jótékony alap létesítését előmozdíthatják, az eszmét mindeddig valószínűsítenem nem engedték.

Azon tisztviselő, ki a szolgálatok hű teljesítése mellett ki volt téve választóközönsége szesélyeinek, behunyta szeméit, kinezva a lelki fájdalomtól segélytelen családjá bizonytalan sorsa iránt. Fizetésének egynevede, mely belügyminiszteri ki vétele engedélyel, jutott utódainak, sokszor temetése költségeit sem fedezte.

És ha életét hosszúra nyújtotta a mindenható, ha az aggkor gyöngeségei, a betegségek gyötrelmei látogatták meg, ha lehetetlenné vált az ép erős, tiszta, élénk elmét kívánó munkára, elvonulhatott falujába s vagyon hiányában várhatta a jó szívűség — sőt néha a kegyelem morzsáit. Legtöbbször megtartotta azonban az elaggot, elbetegesedett tisztviselőt a választóközönség részvéte, s a kegyelet e ténye rendszeren a jó közigazgatás rovására esett.

E fájdalmas, kényszerű helyzet nem változott,

fennáll jelenleg is. Nyugdíjalapot pusztán a megyei tisztviselői, segéd és kezelő személyzet javadalmazásából teremteni lehet ugyan, de hasznát így csak a távol jövő nemzedéke élvezhetné, abból a jelenlegiek csak kevés és kis mérvű előnyt élvezhetnek.

Az 1883. XV. t. cz. megengedi ugyan e célra pótdó kiadását s azon belügyminiszteri leirat, mely sürgetve hívá fel a törvényhatóságokat ily nyugdíjalap létesítésére, ezt a töké szerzési módot is figyelembe ajánlá. Nem vonjuk ugyan kétségbe törvényhatóságunk közönségének jó indulatát s áldozat készségét, de ki tenne ily ajánlatot most, midőn a viszonyaink között elég súlyos állami adókon kívül, melyek csak a pótdóval a mult évihez képest 62-000 frttal szaporodtak, kórházi, laktanyai, betegápolási stb. általános megyei czélokra már nevezetes százalékot szedettünk, midőn az erdőszők fizetése szintén állandó rovattal képez s azon felül a községek legnagyobb része szintén csak rovattal, — még pedig nevezetes nagyságu rovattal — bírja magát fenntartani! Tíz év mulva, más viszonyok között, talán lehet e segéd forráshoz is folyamodni. ha addig másból meríteni nem lehet.

Mi most is megvagyunk gyöződve, hogy ily nyugdíjalap létesítéséhez az államnak is hozzá kellene járulni segélyével. Hiszen azon teendők, melyeket a megyei tisztviselők végeznek, csak kisebb részben szorosan vett törvényhatósági érdekek, nagyobb részben állami fontossággal bírnak azok. És ha egy-egy vasuti hid, egy-egy palota szerü tanintézet, fővárosi kisajátítás kétségtelenül bírállami fontossággal az illető érdekeltiségre nézve, úgy hisszük, hogy mégis csak nagyobb, általánosabb fontossággal bírállami fontosságra nézve 64 vármegyének tisztikara, mely — ha szigorú következetességgel keresztül vittetik a kvalifikátorról szóló

törvény, és megfelelő ellenőrzés gyakoroltatik, bizományára a legjobb elemekből fog állani, magában foglalva a közép birtokos osztálynak a hazáért áldozatra mindig kész tagjait. Ugy hisszük, hogy az a néhány 100-000 frt, mely ily nyugdíjintézetek alapját képezné, sokkal gazdagabban kifizetné magát 64 megye tisztviselőinek és családjá existenciájának biztosítása által, mint sok helyi érdeku, milliókat kívánó befektetés.

És mégis, nem lehet tovább veszni hagynunk az időt. Az állam, ha nem is adhat mindent, de sok tekintetben segélyünkre lesz. Meg kell alapítunk a megyei tisztviselők, segédkezelő és szolgaszemélyzet nyugdíj intézetét! Hogy miként véljük ezt kivihetőnek, arról a jövő számban.

Észrevételek

G. J.-nek „a n.-enyedi iskola-ügyszöz“ cz. cikkére.

III.

A mi azon második kérdést illeti, hogy: meglevő és felállítandó népiskoláink hová rendeztessenek be, — én is azon nézetben vagyok, melyben G. J., hogy t. i. hassunk oda, miszerint a várszegutca szegletén fekvő azon telkekre, melyeket a város épen iskolai czélokra 8000 frt költséggel vásárolt meg, emeltessek a mai igényeknek megfelelő és a városnak is díszére szolgáló oly épület, mely elemi és polgári népiskolánkat magába fogadhassa. G. J. ebbe csak az elemi és polgári leányiskolát és a 6 osztályu polgári fiúiskolát szeretné elhelyezni, az elemi fiúiskola részére más helyiséget hoz ajánlatba. Az ügy ezen ágáról már szólottam. Itt csak azon nézetemnek adok kifejezést, miként óhajtanám, hogy összes elemi és polgári iskoláink ezen iskolai czélokra emelendő épületbe helyeztessenek el, tehát az elkészült és az iskolaszékek bemutatott tervrajzvázlat oda módosíttassék és a rendszeres tervrajz úgy készíttessék, hogy a népiskoláink részére emelendő épület összes népiskoláinkat magába fogadhassa. A mellett, hogy felállítandó fiúiskoláink is a város

TÁRCZA.

Mikor én kolerabeteg voltam.

— Cholericus tárcza. —

Tudom, hogy nem hiszik el, pedig úgy van: a kolera még a huszárt is ágyba veti!

Hej ha csak az ágyba vetné! A hitványabbját bizony viszi a sirba is!

De sok szegény gyerek, „a ki gondját viselte az édes anyjának, mig el nem vitték őtet katonának“, alusza 1873. óta örök álmát a győri nagytemetőben.

Gyöngyület különben katonának a koleravilág: rukolás nincs, legfőleg piszli paezirrajten, reggelire kőményes zupa, délre egy félmeszely vörös bor dukál! . . . Csak kissé válogatósabb volna kolera ő kegyelme, s ha már elvitte azt a sok bakát a Rudolfokból, legalább ne bántotta volna a szegény huszárgyerekeket. Elvitte biz ő a század felét.

Alig hogy kiűtött a svadrony commandó-kaszárnyában. hát aki tizenöt remundás gyerek volt ott, egytől-egyig elpusztult; de nem egyszer, hanem háromszor!

Hát a hogy lehet?

Ugy bizony, hogy az elhullottak helyére ujakat commandiroztak, s még két transport veszett oda!

Hja a lovakat nem lehet elhagyni, mert egy huszárlégénynek csak 3 forint 50 kr handgeld az ára, de a lóé 300 forint.

Hiába volt zupa, bor és Hoffmann-esópp, a mit minden altiszt egy kis üveggel a zsebében hordott.

Ugy megfogytunk, hogy egyik nap napos szolgál-

latban voltam, másik nap meg temetni mentem felváltva egy káplár-társammal . . .

Egy szép reggel aztán arra ébredtünk, hogy az én pajtásom lehetett napos is, meg mehetett temetni is.

Beálltam én is a betegledába! Szoinoru abtheilung!

De hát csoda-e? Tegnap a kórházba kísérté. Tóth Sándort, legszebb legényt a czukkbán, az uton összeesett s a mig a kórházig czipeltem: hát meghalt karjaimban.

Várj csak Sándor, megy már a frajbiligos-káplár is!

Megijedt az én szobatársam: führer uram Kopp nagyon. Bezzeg rakta rám a rezelva pokróczokat, vagy harminezat. Csak a sulya alatt is muszáj volt megizzadnom.

Aztán hozzá fogtunk a kurához.

Ide hallgass kolerarettgő publikum!

Először is megittam az egész üveg Hoffmann-tincturát, (öt cseppet lett volna szabad!) rája egy meszely törkölypálkában felelesztett 5 krajczár ára paprikát; és most jöjjön, a minek jóni kell!

Csináljuk meg a testamentumot.

Én mondtam, führer uram Kopp irta:

„Lelkemet az Urnak, testemet a földnek ajánlom, emlékezetemet a babikómnak, a pipámat, ezt az üres üveget, meg az óram reskontóját (zálogban volt a kutya!) führer uram Koppnak hagyom. — Egyebem nincs; a ló, mundur és rüstung a császáré, a mi pénzem volt azt elmulattuk még a tegnap.“

Lássá führer uram, milyen a világ! — Azt hittem nincs égen, nincs földön hatalom, a mely engem az én babikómtól elválasszon, s most jön a kolera, ez a hitvány nyavalya, s szétrombolja ifjuságom szép tündérálmait.

Gestern noch auf stolzen Rossen,
Heute in die Brust geschossen,

Heute roth,
Morgen todt.

Jött a regiments orvos.

Kolerás volt ő is a szegény; mikor meglelte a napi körutját s haza ment: nyolezsan is csutakolták a szegényt.

— No hogy van?

— Roszul regiments orvos uram!

— Pevett valamit?

— Hoffmannesóppet.

— Mennyit?

— Megittam az egész üveggel.

— Hát eppe mi volt meg?

— Törkölypálinka.

— Mennyi?

— Teli.

— Hát még az a piros?

— Paprika.

— Mennyi?

— 5 krajczár ára.

— Mekitta?

— Meg.

— Mind?

— Mind.

— No hát lebens wohl, sie sind vergiftet.

Azzal ott hagyott s nem is jött többé felém.

* * *

Én pedig nem voltam vergiftet, mert harmadnapra már parádében rukkoltam.

Temetésre mentünk.

A szegény regiments orvost temették.

Kancsal.

odaviz ké
b. vegyes
hér szoda
nyilvános

4. számú
helyszínen.
ban Tóth
1884. évi
8 órája
ándékozók
eg: hogy
z. 1881-ik
legtöbbit
ak.

az 1881.
tt feltételek

24-én.

Simon,
égrehajtó.

ny.

81. évi LX.
hírré teszi,
529 számú
ália javára
% kamatai
ség követe-
ajtás alkal-
esült 2 drb
s csikóval
éves fejős
ürüborju,
kas 1 ökör-
ök nyilván-

zámú kikül-
nén. vagyis
etiá“ nevű

augusztus
táridőül ki-
ezennel oly
érintett in-
LX. t. cz.
őnek becs-

ra az 1881.
tt feltételek

21. napján.

györgy,
sági végrehajtó.

7.

itány Czine-
álló

látva 1884.
be kiadó, —

en, magyar-

Vasúti és gőzhajózási vállalatok részéről font előszó-
rótt vállalatának kiadó kedveseményekkel bírnak
Magyar Ieszámlító és pénzváltó bank Budapestén.

középpontján legyen megtalálható, épen azon indokok szólnak, melyekből G. J. a községi elemi és polgári leányiskolát, továbbá a 6 osztályú polgári fiúiskolát a város központján, jelesen épen ezen emelendő épületben óhajtja elhelyezve látni. — Ha a magasabb koru polgári fiú és leányiskolai növendékek tanulhatnak egy fedél alatt, miért ne tanulhatnának egy fedél alatt a kisebb korban levő elemi iskolák fiú- és leánytanulói is? — Ugy gondolom, hogy az egy fedél alá elhelyezés utjában olyan nehézség, mely könnyen elhárítható ne lenne, ha áll.

Nagyobb nehézség az, hogy ezen tervbe vett épület kinek a költségén épüljön fel? De ezt a kérdést megelőzi az, hogy nálunk egyáltalán van-e szükség egy külön iskolai czélokra emelendő épületre? Felelet: van, mert Enyeden iskolai czélokra alkalmas épületeket nem lehet kibérelni. Ilyenek nálunk nem találhatók. A melyek iskolai czélokra talán alkalmasak lennének, nem adatnak bérbé. Felhasználtak azon czélokra, melyekre építve vannak. Elodázhatlan szükség tehát, hogy városunkban elemi és polgári népiskoláink befogadására késedelem nélkül egy minden tekintetben alkalmas helyiség emeltessek.

Ezt a szükségét városunk közönsége már akkor érezte, mikor e czélra nagy önmegszorításával 8000 frt költséggel az alkalmas telkeket összevásárolta.

És már most lép előtérbe azon kérdés, hogy: a tervbe vett s okvetlenül szükségesnek mutatkozó épület kinek a költségén épüljön fel? Felelet: az államé. Nagy Enyed város közönsége ennek kiépítési költségeit nem bírja meg jelenleg és nem fogja megbírni a közel jövőben sem. Romjainak még csak részbeni elakartatása, új városbázának és a kebelében állomásozó két honvédszázalaj elhelyezésére most épülő laktanyájának kiépítési költségei anyagi erejét annyira kimerítették, hogy ha az anyagi megbukás veszélyét ki akarja kerülni, további nagyobb mérvű építkezésekbe évtizedekig nem mehet belé.

Az állam iskolai czélokra mindenfelé — hol ilyekre szükség van — díszes épületeket emel. Miért ne építne ilyet Enyeden is, azon városban, mely másnéven szükségének háttérbe szorításával a nevelésügy érdekében minden szerencsétlensége és nyomorúsága mellett a közel-múltban akkora áldozatot hozott meg — és az elemi népoktatás ügye átvételével még fog meghozni, mert kényeszerítve lesz rá, — mekkorát a magyar állam területén hasonló nagyságu magyar város aligha még hozott, s ha többet is nem hozhatott, ennek egyik oka éppen a magyar állam kormányának velünk szembe tanúsított mostoha magatartásában rejlik, mely szerint — egyebekről nem is szólna — elnézte, hogy ez a mindenéből kifosztott város katonai czélokra, felette hátrányos díjazástalpa soroztatás miatt, egy évtized alatt 40,000 frt felülfizessen. Ezen összeget odaadték a magyar államnak akkor, mikor más városok a magukét megkapták. Ezen összeg ha zsebünkben marad, azzal iskolai helyiségünket felépíthetjük volna.

Általán Nagy-Enyednek panasza lehet a magyar állam kormányára azon bánás miatt, melyben ezen kis magyar várost ezideig részeltette. — Azon Enyednek, mely a hazafias elvekhez szívós ragaszkodása miatt a magyar állameszme ellenségei által már három ízben tétetett a földszínevel csaknem egyenlővé; mely Erdély szívében a magyar állameszmenek erős bástyája volt mindig s az ötlet ért sok rendbeli súlyos csapások daczára az ma is s az akar maradni jövőben is; mely Erdély kulturális érdekeinek oly megbecsülhetlen szolgálatokat tett; mely a nem alkotmányos és nem magyar kormányok szemeiben mindig szálka volt s minden módon nyomott és háttérbe szorított; azon Enyednek, melyet Magyarország kormányzója, Kossuth Lajos, 1849. január 8-án ért földulata alkalmából megkönyezett s melyről legújabb „Hálanyilatkozat” című gyönyöri levelében városunkról szólva úgy nyilatkozik, hogy az „az ország sorsát intéző hatóságok kiváló gondoskodására nem kevésbé, mint az összes magyar nemzet meleg rokonszenvére oly igen érdemes.”

Ezt a kiváló gondoskodást az ország sorsát intéző hatóságok részéről mi bizony ezideig nem igen tapasztaltuk. Ellenkezőleg tapasztaltuk azt, hogy a mit a magyar állam kormányától kértünk, rendszeren nem nyertük meg pl. a gazdasági tanintézetet, melynek pedig minden elfogulatlan gondolkozó tapasztalt gazda összhangzó vélekedése szerint Nagy-Enyeden lett volna a helye; tapasztaltuk azt, hogy a mi a miénk volt, mi az e körben tartozó megállított és elfogadott állami princípiumok szerint Enyedet illetné, királyi törvényszékünk tőlünk elvitett, azzal más város elégitetteti ki és több rendbeli felfolyamodásunk, felhozott megdönthetetlen indokaink daczára, még ez ideig hozzánk vissza nem helyeztetett.

Pedig a magyar állam kormánytól soha sem kértünk egyebet és többet mint csak is azt és annyit és mennyit méltán megnyerhetünk volna. Pedig a mily igaz az, hogy a kikelet megjöttével a régi álomban szendergő természet fölébred és fölvirul, oly igaz, hogy a mi erő magot a magyar állam Enyeden elhitt, az itt m. államiségünk érdekében gazdag gyümöleszést ad.

Hogy polgári fiú és leányiskoláink fentartását vegye

át egészen az állam, továbbá, hogy építsen Enyedre egy 30—35 ezer fruba kerülő, iskolai czélokra szánt épületet, igaz, hogy még ez ideig nem kértük. Nem kértük, mert a míg csak tehettük kerültük, hogy az állam pénztárkiadásait mi is növeljük. Most már nem hallgathatuk tovább. Ne is hallgassunk. Kérjük mi is azt a mire szükségünk van és a mihez jogunk van.

Néma gyermeknek anyja sem érti szavát.

Iskola szükségünk folyó hó 16-án tartott üléséből egy szűkebb körű bizottságot küldött ki, azon utasítással, hogy iskolai ügyeink jelen állapotáról és az e téren szükségesnek mutatkozó teendőkről készítsen egy emlékiratot, mely a városi képviselét utján a vallás- és közoktatás miniszter ö exelenciájához lesz fölterjesztendő. Ez a memorandum bőven és nyomonosan fogja indokolni annak szükségességét, hogy polgári fiú és leányiskoláink fentartását vegye át egészen az állam, továbbá, hogy Enyeden a város által iskolai czélokra megvásárolt telekre építsen egy czélszerű iskolai épületet, mely összes meglévő és felállítandó népiskoláinkat kebelében fogadhasssa.

Ezen nagyfontosságú ügy legközelebből a város képviselőtestülete tanácskozásának egyik tárgyat fogja képezni. Kísérjük ez ügyet megérdemelt figyelemmel. Népevelésügyünk érdekében a tőlünk telhető áldozatot hozzuk meg magunk is, de egyszersmind igyekezzünk teljes erőnköből odahatni, hogy közoktatási miniszter ö nmlgához ez ügyben teendő fölterjesztésünk ne maradjon kiáltó szó a pusztában.

En részéről reményem, hogy ha mi ezen ügyünk érdekében minden tőlünk telhető megteettünk, teendő fölterjesztésünket a miniszter ö nmltósága megérdemelt figyelemben fogja részletetni s jogos igényünkkel elutasítani nem fog. Meg vagyok győződve, hogy Trefort jelenlegi vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nmltósága sem visseltetik más indulattal az anyni — meg nem érdemelt — kalamitáson keresztül ment s „az ország sorsát intéző hatóságok kiváló gondoskodására oly igen érdemes” Nagy-Enyed iránt, mint milyennel néhai nagyerdemű előde b. e. br. Eötvös viseltetett volt.

Sz. F.

LEVELEZÉS.

— Emlék-sorok a vizaknai képviselő testületi tagok választása és a tisztújítási eseményekről. —

„Vizaknát sajtáságos helyzete és viszonyai nem engedik annyira haladni a mint kellene . . . Más élet és más felfogáson alapuló szellem kellene ide is” — — — mondá f. évi január hó 6-án e becces lapban „Közsegeinkről” cz. igen érdekes cikkben vármegyénk egy igen jeles egyéne.

Ezen valóban nagy igazságot és sokat kifejező pár mondat felett sokat elmélkedtünk mi vizaknaiak; igen sokan óhajtottunk volna azonnal segíteni, hogy többé kisdé városunkról senki azt ne mondja; de csak a jóakaratai maradtunk, s a szentírás szavai szerint egész idáig: széthányt kévék voltunk. Egyetlenkedtünk, közülünk mindenki kommandírozó-generális, világsönti nap és arabiai pusztai vezénylő, s tűzszlop akatt lenni. Olyanoknak tömjénezünk, kedveztünk; olyanokkal közöltük titkainkat, a kik mindenfelé előforduló tapasztalatok szerint csak addig szoktak testvéreink, jó barátaink lenni, a mig gyengék; de a hogy megerősülnek — akkor minket testvéreikül nem tartanak, hanem szolgálkák tesznek. . . Nem gondoltuk meg, kegyes olvasó! Ciceroval, hogy az ilyenek nem fogják követni a termőföldet, mely többet nem ad vissza, mint a mennyit kapott; nem gondoltuk meg a híres angol kancellár Morus Tamással, hogy az ilyenek a jótettet nem márvány-lapokba, hanem porba jegyzik! . . .

Mindezt fájdalom! f. hó 11-én Vizaknának nem román ajku lakosai szomoruan tapasztaltuk; mit e becces lap 20-ik számában „Vegyes Hírek” rovatában fel is említett hí színezetben és vázlatban valaki, tudósítván a tisztelt olvasó közönséget arról: hogy városunk képviselőtestülete törvény szerint kilépett, 12 rendes és 6 póttagja helyett választás alkalmával román atyánkfiai — megfelelőezve az 1848. november havában a generálcomandó által kiküldött nyugalmazott őrnagy wetterstedt Wagner János elnöklété alatt kötött egységéről, a pártás elvéről, a testvéries egyetértésről, a város nyugalma, a magyar és románság közötti békésélet fentartása, a leendő gyűlés és izgalmas állapot gondos kikerüléséről, a helyett, hogy felerészben magyarokból választottak volna képviselőket, mind románokat választottak; sőt e pyrrhusi győzedelmökért hálát is adtak, hogy szent Péter és Pál nemzetüket diadalra vezérelte.

E semmi által sem igazolható gondatlan és tulkapó tett által f. hó 11-én „Pál fordulása” állott be Vizaknán; valamint a természetben is Pál fordulása napja után egész kedvező változás áll be: e történet Vizaknán is az említett nappal. Az említett sötét fekete ponton tul egy szebb jövőt lát Vizakna magyarsága!

Miért?! . . . Azért, mert mindenki átlátta, hogy Vizaknán az eddigi sajtáságos helyzetet meg kell szüntetni, más élet és más felfogáson alapuló szellem kell ide, mint a milyen volt egy pár évtized óta a magyar túlnagy-lelkűség, engedékenység, de fájdalom! egyesek ónédek

hajtásása miatt is. Mivel Vizakna városa is elmondhatja, mint egykor a világkirú Róma elmondta: „Hannibal ante portas! . . . A mi Vizaknára alkalmazva magyarul annyit tesz. „A veszély Vizakna városa kapussainál van!” (a városnak várkapuja nem lévén.) Azaz veszélyben forog városunknak annyi századokon át őseink által megóvott és fentartott nemzeti jellege, szelleme; veszélyben forog tanácsa; mivel román aai itt is a pártás és testvériséget háttérbe szorítván, a tanács egyes tiszt állomásait mint híresztelték mind románokkal szándékolták betölteni. polgármesternek magok között candidálván Bránt (de Lemhény), első tanácsosnak Vinczellért, rendőrtanácsosnak Bortianut, jegyzőnek Dumát, tiszügyésznek Prédát, pénztárnoknak ifj. Hentes Iliát, adószedőnek Isaia Oprisort, rendőrségédnek Tikusánt, erdőinspectorinak Boneczán Lázárt, számvevőnek Vestimiánt, első írnöknek Muntján Ioszipot (a Tachilláét) stb.

Ily módon, kedves olvasó! igen közel állottunk ahoz, hogy a nemzet felett kesergő Jeremiás prófétával elmondjuk: „Örökségünk idegenekre szállott” stb. De hála nemzetünk Istene gondviselésének; hála hozzánk hűtlen román aai testvéritelen eljárása és politikatlanságának — a kik az előtt egyetértők nem voltunk, tömörültünk egy phalanxba, kiemelkedtünk a közönyösségből, kebelünkben a nemzeti lel kesedéstűre gyuladt, közülünk a különféle érdekek miatti szétvonás China fala leomolt, a város sorsát intézők szemei és törekvései elébe egy közös szent cél tárult, hazafias érzelem és testvéri szeretettel fogtak egymással még azok is kezét a veszély elhárítására, a kik egy pár héttel ezelőtt azt gondolták: az életben egymás keze melegét soha sem fogják érezni! . . .

Egy értelem és akarattal egybegyűltünk tek. Timár Károlyt elnöknek választott meg; az ő elnöklété alatt tanácskozottunk s gondoskodtunk a szükségesekről.

Megérkezvén július 22-ke délutáni 3 órakor alispán tek. Jankafalvi Csató János ur elnöklété alatt az igazoló választmány, melynek tagjai voltak: az alispán, Timár K., Sylveszter Domokos, Predovics Juon és Kronberg János ülést tartott; mire mind a magyarság, mind pedig a románság részéről igen szép publikum jelent meg. Mintegy 16 képviselő megválasztása elleni fellebbezés (mit jó hazafi Gál József tett) felolvastatván, az abban elősoroltak rendre vizsgálat alá vétettek. Így első sorban vétettek elő, a kik ellen írni és olvasni nem tudás hozott fel; megkezdett a Vizaknán híressé és igen sok tekintetben még elvezetessé is vált ugynevezett examen patrum conscriptorum. Többizonyult, hogy 5 a törvény kívánalmái szerint nemcsak kellőleg, hanem még közepesen sem tudott írni és olvasni, bár tiszt. Predovics J. ur mint az igazoló bizottság egyik tagja eléggé iparkodott őket segíteni; sőt az írásnál, midőn a rendes diktálás irni nem tudtak cliensei, sillabizálva kezdett nekik diktálni; s midőn evel sem segíthetett rajtuk, egyes betűkként diktálta le nekik a szavakat. Midőn az ilyenek megválasztása megsemmisítetett, Predovics J. ur mégis a jegyzőkönyvbe óvast tett azok megválasztása megsemmisítése ellen. Ezt tette akkor is, midőn az egyik faelsajátítás, a másik praeparativ büntényi kereset alatt létel miatt stb. nem verifikáltatt. A 12 rendes tag közül ötön (Simon Simion oprisor, Petru Gavozdia, Nicola Csovika, Juon Ghisioiu, Lázár Banaczan) a hat póttag közül ismét ötön t. i. (Juon Baltas Demian, Domitru Savu Popi, Iliá Hentes, Simeon Sedian és Juon Rodean) nem verifikáltatt.

Az alispán ur ezután megtartotta az alakuló közgyűlést, melyen jelen voltak a tanács és képviselőtestület összes tagjai: a tisztújító közgyűlés napjaul kitűzte 23-kát, miről az előtt jóval a képviselőtestületet iratilag is értesítette volt.

A román aafiak a hogy megtudták, hogy a nem oerifikált képviselői tagok a választásban részt nem vehetnek, az alakuló gyűlés után az alispán irtól kérték, hogy azok is részt vehessenek a tisztújításban. Azonban egy fél-óraai minden irányban a békétlenkedőket felvilágosító beszédben kifejtette az alispán, hogy ezt nem teheti, hogy ezt a törvény meg nem engedí. Utasította, hogy az igazoló bizottsági eljárás ellen az érdeklők felfolyamodásaikat a megye törvényhatósági bizottságának közgyűléshez adják be.

23-án délelőtti 9 órakor az alispán ur küldötség által meghivatván a gyűlésbeni megjelenésre, a gyűlési teremben megjelent, viharos éljenzés között székét elfoglalta. A polgármester az alispán urat szívélyes szavakkal üdvözlőlvén, s a személye és tisztársai iránt tanúsított bizalmáért a legforróbb köszönetet nyilvánítva, ugy a maga, valamint a választás alá eső tisztársai nevében lemondott.

Alispán ur jelezvén a városoknak a közéletben hivatását s különösen azt, miszerint mint az intelligenciának központjai a hazafias, a közmívelődés és az áldozatkész terén elől kell hogy járjanak, Vizaknának is magasztos misszióját kifejtette; felemlítette, hogy ezt csak ügybuzgó tisztisélők által töltheti be kellőleg. Felhívta azért a képviselőtestület minden tagját, hogy hazafias érzelmök alapján az egyes tiszt állomásokra legméltóbbakat választassanak, mi végből a választási gyűlést megnyitottnak nyilvánította.

Mire
miszerint
az elnök
egész erély
miszerint
tokat az e
az irásnak
fejezte ki.
adott kifeje
Bar
helyettes
román irat
et consorti
Popovicu
car. Dum
Todor Tud
Juon Deni
Savu Zach
Juan Mold
tak, kíván
viselők is
nem lehet
függeszben
ügyében m
ellen kény
(pana chia
jogorvoslat
sők nem t
Az e
a milyenk
kitétel is:
penu sust
magistratu
ca chiara,
a magyar
nának. hog
drágább, n
Az a
kinyilatkoz
vánított iga
folyamodás
közgyűlése
vott tisztuj
tött össze,
kérelmök k
végül törvé
tal magát
tot a jegyz
Mire
ő több társ
votak min
Ezutá
felkiáltások
tött Szöcs
tanácsosnak
János, szá
nak Pávay
V. Boldizsár
nak Márk I
Kovács Józ
rendőrfőnök
előtt a hiva
Ily m
a magyarsá
revanche vi
román atyá
tottak be, a
ki a választ
Másokat is
ván, azok m
Ezutá
képviselőtes
tött tisztvis
felfogva, a
dítani szíves
áldásos műk
vánta. A ké
elnöklő alisp
törvényes és
sunkat továb
jaiba ajánlot
nem akaró e
El nem
teni, hogy r
szébeni sugá
főreszerek vo
Predovics Ju
getur kinstá
zetű, legifj.
vics Juon eg
értelmében
gyülni), Sza
magyar álla
véd és álla
Valjon

Mire képvisleti tag Juon Munteian Moise felszóllt, miszerint neki van egy irása, illetőleg protestációja, s azt az elnök alicspán ur elébe az asztalra dobta. Az alicspán egész erélyvel a kvalifikálatlan eljárásra kinyilatkoztatta, miszerint minden tisztességes testületben a beadandó iratokot az elnöknek illedelmesen a kezébe szokták adni; s az irásnak az elkövetett módoni dobása felett rozszalását fejezte ki. Maga a jelen volt nagy publikum is zajosan adott kifejezést e miveletlen eljárás feletti nem tetszésének.

Bár helye nem lett volna, de mégis az alicspán ur helyettes tisztügyész dr. Nemes János ur által a beadott román iratot felolvastatta. Ezen iratban Juonu Hentesiu et consorti. Isaia Oprisor, Dumitru Todor Baltesiu, Ioan Popoviciu senior, Joan Muntianu Moisa, Lázár Albu Coszocar, Dumitru Cristea lui Savu, Ilie Hentesiu tiner, Onca Todor Tudur, Nicolae Albu, Saia Matein, Juon Greavu, Juon Denila Luka, Dumitru A. Cristea, Savu Stoia Savu, Savu Zacharie Margieanu, Cosocar Dumitru, Lázár Soima, Juan Moldován (?) az igazoló választmány ellen protestáltak, kívánták, hogy a megválasztott, de nem igazolt képviselők is a tisztújításban részt vehessenek; ha pedig e nem lehet, akkor a választás tisztáknak mind addig felfüggesztessék, a míg a nem verifikált képviselők tagok ügyében másodfokú határozat hozatik, különben az eljárás ellen kénytelenek lesznek a császári s királyi Felségének (pana chiara le inaltu Majestatea s a i peratulu ces. reg) jogorvoslatot keresni. Kijelentették azt is, hogy ha kérésük nem teljesítetik, nem vesznek részt a választásban.

Az egész recursusok teljes sok olyan kifejezésekkel, a melyekkel mások átállának élni. Nevezetes benne ezen kitétel is: „Ca candu romanu azu fi numai pentru aceia ca pentru sustinerea statului magiaru, pentru sustinerea magistraturului in Vizakna; Se jertifesea totu ce a mai scumpu cu chiara, dora si sangeleloru.“ Azaz, mintha a románok a magyar állam s a vizaknai magistratus fenntartására volnának, hogy az állam mindent raboljon el, a mi nekik legdrágább, még a vértüköt is! — —

Az alicspán ur az említett recursus felolvasása után kinyilatkoztatta, hogy miután az iratban sérelmesnek nyilvánított igazoló bizottság eljárása ellen az érdeklők felfolyamodásaikat a megye törvényhatósági bizottságának közgyűléséhez adhatják be, miután a mai napra egybehívott tisztújító közgyűlés törvényes módon és alapon hivatott össze, melynek működését egyesek jogalapot nélkülözö kérelmek következtében megakadályozni nem lehet, s miután végül törvényszabta teendőinek teljesítésében egyesek által magát korlátoztatni nem engedheti, a betérésztett iratot a jegyzőkönyvhöz melléki.

Mire Juon Muntian Moisa kinyilatkoztatta, miszerint ő több társaival a választásban részt nem vesz. El is távoztak mind.

Ezután a választás a legszebb rendben ugyszólva közfelkiáltásokkal megtörtént. Polgármesternek megválasztott Szöcs József, elsőtanácsosa Ambrus Károly, rendőrtanácsosnak Herepey Károly, tisztügyésznek dr. Nemes János, számvevőnek id. Dézsy V. Boldizsár, pénztárnoknak Páry József, levéltárnoknak és iktatóknak ifj. Dézsy V. Boldizsár, adószedőnek Brandsch Frigyes, rendőrközegnek Márk Béla, irtóknak Fekete József, erdőinspektornak Kovács József, városgazdának id. Hermeczy György, mezei rendőrfőnöknak Bogáthy György. Kik a közgyűlés színe előtt a hivatalos esküt azonnal le is tették.

Ily módon a tisztválasztásnál kipóldott az, a mit a magyarság a képviselőtagok választásánál vesztett, és a revanche visszaadott, de ez is nobelséggel, mert a míg román atyánkfiai a képviselőbe egy magyart se választottak be, addig a magyarok a tisztikarban egy román, ki a választáson bennmaradt, a tisztügyészbe, meghagytak. Másokat is választottak volna meg közülök, de eltávolozván, azok magok előtt a megválasztás lehetőségét elzárták.

Ezután képviselőtestületi tag Timár Károly ur a képviselőtestület nevében felkérte az ujonnan megválasztott tisztviselőket: miszerint a jelen komoly helyzetet kellően felfogva, a város és polgárai javát teljes erejükből előmozdítani sziveskedjenek; ügybuzgalmukra s minden irányban áldásos működésükre erőt, egészséget és Isten áldását kívánja. A képviselőtestület nevében köszönetet monodott az elnök alicspán urnak is megjelenéséért, s kicsiny városunkat továbbra is becses figyelmébe és hazafias gondjaiba ajánlotta. Mit a képviselőtestület az alicspánnak szünni nem akaró éltetésével fejezett be.

El nem hallgathatom azt is kegyes olvasó felemlíteni, hogy román atyánkfiai a magyarokkal testvériséget szebeni sugallatok után tiporták össze oly gondatlanul. De főreszesek voltak: tiszteletes Hentes Juon, Vinczellár Juon, Predovics Juon, Ghisioiu Juon (gör. kath. lelkész, ki magyar kincstári fizetést élvez), oláh nótárius Duma nevezetű, legifj. Hentes Ilia es. kir. tartalékos hadnagy, Predovics Juon egy évi önkéntes, (kinek a katonai törvények értelmében nem lett volna szabad politikai dolgokba vegyülni), Szaru Radu, ki a dévai állami tanítóképezdénél a magyar államtól segély pénzben részesül, egy idegen ügyvéd és egy m. kir. hivatalnok stb.

Valjon román atyánkfiai mit nyertek, papjaik és az

említett egyének igazatáik következtébeni testvéritlen és önző eljárásaikkal!?

Nem mást, mint azt, hogy magokat megismertették; nem mást mint azt, hogy a midőn másnak ástak vermet, magok estek belé; s midőn más alatt akarták levágni a fát, magok estek le az ággal a fáról; s a mintegy hü bajtársak a választás után a rideg valóságra a dákó-romániai mánortól felébredve igen szomoruan monda:

„Candu amu gândit eia ajungu marginea ceului, Mamu pomenit eu manile de b... c... lui!...“
A mit Csokonai Vitéz Mihály magyarul így fejez ki:

„Földiekkel játszó
Égi tünemény,
Istenségnek látszó
Csalfa, vak remény,
Kit teremt magának
A boldogtalan
S mint védangyalának
Bókol unalán.
Hittem szép szavaidnak
Jaj, de megesalál! — — —
Szentkatolnai Bakk Endre.

Azsiái kolera.

(Cholera asiatica seu Cholera orientalis.)

Annnyit irtak már a lapok ezen szörnyvendégről, hogy sokáig gondolkoztam, hogy valjon nem lesz-e felesleges még többet is írni ezen tárgyról. De tudván azt, hogy mennél több orvos közli tapasztalatait a koleráról, annál inkább küzdhetünk ellene s annál több emberélet menthetünk meg hazánkban s a társadalomnak; ugy irtam én is e sorokat.

A kolera nevezet alatt többféle betegségről van említés, téve a kórtanban. Ilyen a „kolera infantum“ vagyis a csecsemők kolerája, igen veszélyes betegség, mely a kis gyermekeket a fogzási és emlőtől elválasztási időszakban szokta megtámadni s néha járványosan lép fel. Ha e betegség halállal végződik, ugy az 24—40 óra alatt bekövetkezik.

Ilyen továbbá az ugynevezett „cholera nastrae“ — a mi koleránk — mely nagy melegben, különösen éntrendi hibák elkövetése után szokott fellépni, majdnem azon tünetekkel, mint az azsiái kolera, csak hogy minden előjel nélkül s az ürülékek inkább epés színezettel bírnak. A halál ennél idegkimerülés vagy béllob következtében áll be — Végre az azsiái kolera — „Cholera asiatica seu orientalis seu Cholera morbus epidemica.“

Ezen szörnyű betegség Európában 1830-ban tette legelső látogatását s ugyanakkor hazánkban is megjelent irtózatossá rémületet idézve elé.

Ha az akkori anyakönyveket nézi az ember azon községekben, melyekben a kolera uralkodott, a kolerában elhaltak nevei után morbus spas modiens (göresös betegség) van írva, mi arra enged következtetni, hogy nálunk legalább a mostani elnevezésű a kolerának nem használták.

Az azsiái kolerát is valószínűleg bizonyos élőlények, a kolera bakteriumok okozzák és terjesztik s hogy ezen terjesztés leginkább emberek által eszközöltetik, bizonyítja az, hogy most, midőn a közlekedés gyorsabb, sebesebben terjed a kolera is mint régebben, midőn a vasutak még nem voltak s a közlekedés még nem volt oly élénk.

Igy például az 1830-ban fellépett kolerának két év kellett, míg a Kaspi tengertől Párisig ment, mely utat jelenleg egy pár nap alatt megteheti. Igen, mert akkor gyalog, legfeljebb lovan utazott a kolera ur, holott most a gőzmozdony repítheti a szélrózsa minden irányában.

A fennebbi állítást igazolja az is, miért követi a kolera a legélénkebb forgalmi utaink irányát s miért mutatkozik legelőbb is a tengerparti városokban.

De a mily gyors lehet napjainkban a kolera terjedése, éppen oly hatalmasak a tudomány fegyverei is ellene a régiekhez képest, csak hogy ne legyünk különbösek azok irányában.

Az azsiái kolera jelei a következők ugymint; kedvetlenség, gyengeség különösen a lábokban, fejfájás, szédülés, borzongás, keves vizelet, csalóka hasmenés — mivel a beteg létszólag könnyebbülést érez. Utánna a hasmenés kezdi el tulajdonképen a grengitést, mely után sokszor az érverés eltűnése és halál következhetik; különösen elgyengült egyéneknél még mielőtt a hányás és göres elő állott volna.

A fennebbi kórtünetek összegét nevezik kolerának, melyek a tulajdonképeni azsiái kolera első stádiumát képezik. — Később beáll a nagyon kimerítő hányás, mely néha zödes, de leginkább rizsléhez hasonló s többnyire szagtalan s hasonló színű bő szekürülék. Mind a hányás, mind a hasmenés oly erővel tör elő, mintha fecskendőből fecskendeznék ki.

Néha megtörténik, hogy közvetlen a halál előtt a hányás és hasmenés megáll s helyettük csak az erőködés marad fenn. A hasmenés egyébiránt ritkán hiányzik. A has nagymérvben behűződik. Továbbá nagy szivszorongás állhat elő. — az öntudat az utolsó pillanatig nem hagyja el a beteget, de a beteg nagy részvétlenséget árul el, szava rekedt s szeméi beestek s fölfelé fordítják. Az érverés eltűntnek látszik, bár sokszor az illető beteg még

fenn jár. A test annyira lehül hogy a békahidegséghez hasonlóan a hőmérsék + 19, sőt a lábuknál + 14 fokig száll le, daczára hogy a beteget borzasztó szomjúság kínozza. — A gyomor táján néha égető vagy összehúzó fájdalmak jelentkeznek. A bőr az élet teljét (turgor vitalis) annyira elveszíti, hogy különösen a kéz ujjai meg-ránczosodnak.

(Vége következik.)

A nagyenyedi iparos ifjuság juliálissa.

— 1884. július 27-én. —

Alig egy párszor rendezett iparos ifjuságunk kisebb szabású s inkább házias színezetű táncvigalmat, melyek a magok nemökben igen jól sikerültek. Ezeknek sikere s azon kedvező körülmény, hogy iparos ifjuságunk számos derék taggal szaporodott, arra bátorított minket, hogy nagyobb szabású nyilvános táncvigalmat rendezzünk a sétatéren építendő nyári táncz helyiség alapja javára.

E gondolatot az iparos ifjuság meleg érdeklődéssel fogadta s rendező bizottsága, habár még csak kezdő volt az ilyen nagyobb tánczvigalmak rendezésében, igyekezett mindent megtenni avégre, hogy kedvező sikerre számíthasson.

A közbejött kellemetlen idő daczára, mely a közönség egy részét visszatartotta, tánczvigalmunkat eléggé sikerültnek mondhatjuk. Mert habár fél 6 órakor még csak a tánczó ifjuságot láttuk csoportosulni táncz helyiségünkben, már egy félóra mulva a jökevény tarka színpompájában tündöklő hölgyek ujjab meg ujjab kedves társasága élénkítte fel a lehangolt kedélyeket. — Ekkor felhangzott a jó magyar csárdás, mely tánczra penderítette az ifjuságot.

Nem akarok részletekbe bocsátkozni, elég megemlítenem, hogy 40—50 pár tánczolta a négyeseket s a jó kedélyhangulattal folyt multság éjféltán 1 órakor ért véget.

Mint a rendező-bizottság egyik tagja, a bizottság nevében köszönetet mondok mindazoknak, kik multságunk sikerét előmozdítani igyekeztek.

A rendezőség sajnálatlan állapotban végül elnézést kérni amiatt, hogy czukrászat nem volt; de miután helyben jelenleg csak egy czukrász van, — az pedig ismételt felkérésre sem akart részt venni, a mulasztás a rendezőséget nem terhelheti.

Incze István.

Nyilvános számadás és köszönet.

A nagyenyedi iparos ifjuság által folyó évi július 27-én, a sétatéren építendő táncz helyiség alapja javára megtartott nyári táncz mulatságról a rendező bizottság a következő számadást teszi közzé:

Bevétel: jegyek árából 90 frt, felülfizetések 11 frt 50 kr; igazolt kiadás 67 frt 85 kr, tiszta jövedelem maradt 33 frt 65 kr, mely összeg a tek. városi tanácsnak további kezelés végett a fenn nevezett czélra átadott.

Felülfizettek: Wokál János 1 frt, Kovács Gyula polgármester, Fosztó Ferencz, id. Kiss Károly ifj. Kiss Károly, Balla István, Mezei József, Székelyfi, Herberger Gyula, dr. Kovács Ödön, Röderberger Gyula, dr. Kovács János, Kovács Ferencz, Török János, Vitályos József, Széphegyi Antal, Feiler Farkas Gréf János, Veress Miklós, Veress János, Sándor Miklós (vendéglős) 50—50 kr, Hajdu András 20 kr, N. N. 20 kr, Dusek 10 kr.

Fogadják a mélyen tisztelt felülfizetők a jótékony cél iránt tanúsított áldozatkészségükért hálás köszönetünk. Végül pedig nem tehetjük, hogy köszönetünket ne fejezzük ki azoknak is, kik a multság alkalmából kifolyólag nekünk segédkezet nyújtani szivesek voltak, jelen azon tisztelt kisasszonyoknak, kik a táncz helyiség díszítésére virágokat és koszorukat küldeni szivesek voltak, — továbbá Székely Sándor urnak, az iparos ifjuság részére készített tánczrendért.

Fogadják újlag hálás köszönetünk nyilvánítását. Nagy-Enyed, 1884. július hó 2.

A rendező-bizottság.

VEGYES HIREK.

— Értésítés. A nagyenyedi ref. egyházközség képviselő testületének t. tagjai tisztelettel értesítettnek, hogy nevezett egyházközség képviselő testületének f. augusztus hó 10-én délelőtti 11 órakor a templomban közgyűlése fog lenni. Ezen képviselői közgyűlés tárgya: a) ujonnan választott egyházi főgondnok mélt. id. Gáspár János ünnepléses fölhívása, hogy a főgondnoki tisztét vegye át. b) az egyházi képviselő testület egyharmadának választás utáni megújítása, c) az egyház tanács által előkészített és előterjesztendő kisebb fontosságú folyó ügyek elintézése. A képviselő tagjait tisztelettel felkérem: sziveskedjenek ezen egyházközségünket illetőleg nevezet közgyűlésen lehetőleg teljes számmal megjelenni. Az egyháztanács megbízásából Szilágyi Farkas lelkész, gondnok. Nagy-Enyed, 1884. augusztus 8-án.

— Nyári tánczvigalmat rendez augusztus hó 18-án Ő felsége születése napja évornulóján a sétatéren a nagyenyedi katonai tisztikar. Örmel üdvözöljük tisztikarunk ezen nemes elhatározását annyival is inkább, mert ez az első alkalom lesz, hogy űk is felhagyva az e téren eddig sajnósan tapasztalt passzívítással a nyilvánosság terére lépnek s így hozzá járulnak űk is ugy a közszellem fenntartásához, valamint a polgárság és katonaság közötti jó egyetértés fokozatos szilárdabbá tételéhez.

A nagyenyedi vinczellér-képezde zárvíz-gája felsőbb rendelelytán augusztus hó 4-ére tüzetett, midőn is délelőtt 8-12-ig az elméleti, délután 3-tól 6-ig a gyakorlati vizsgák fognak megtartatni, melyre a t. érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja az intézet igazgató-sága.

Apróságok. Ez is szerencse. Ügyvéd védenézhöz: Önnek szerencséje van. — Tolvaj: Fölmentettek? Ügyvéd: Nem, hanem ön avatja fel új börtönünket. — Hathatós biztosíték. Fialat ember imádoztjához: Oh Ilka, kegyd még most is kételkedik szerelmemben? hát nem irtam-e meg már ajánlott levélben is? — Leforrázva. Udvarló: Éjjel-nappal kegyedről álmodozom. — Hölgy: Ah, tehát azért látom önt mindig oly álmosnak.

A Magyar Háziaszony ezim alatt Budapesten megjelenő háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilapnak, mely a magyar gazdasszonyok országos együletének hivatalos közlönye, előfizetési ára egy évre 6 frt. félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Előfizethetni legcélszerűbben postautalvány által a „Magyar Háziaszony“ kiadó-hivatalához Budapesten. Vácsi körút 20. Mutatványszámok ingyen küldetnek kívánatra. — A legújabb szám következő változatos tartalommal jelent meg: A magyar házi-asszonyokhoz. „Beszélni ezüst — hallgatni arany!“ Beniczky K. Irmától. — Gyermekeidvát r-f-től. Háztartás. A komló pár készítése. Dely-Szabó Idától. — Egészségügy. A fekete rém. Dr. Télfittől. — Konyhárszat. (Hetilap.) Hogyan főzzünk, süssünk? — Hasznos tudnivalók. Frankenburg Adolf f. — Különfélek. — Irodalom és művészet. — Színház és zene. — Eljegyzések. — Esküvők. Kérdések. Feleletek. — Pályadíjas sakkrejtvény. Huber Linától. — Megfejtések. — Heti naptár. — Szerkesztői üzenetek. — Kiadóhivatal postája. — Hirdetések. — Tárca: Kanizsán van egy kis... Költemény. Maroshalmi Gyulától. — Fördői élet. I. Vihnye. Belényessy Ervinnától. II. Lidó. Kardos Melanietől. — A Erang. Elbeszélés. Polgár Irmától.

Carbenet, jeles vörös bor, 50 liter 18 frt, 100 liter 35 frt; nagyobb mennyiségben jutányosabb. — Megrendeléseket elfogad e lap kiadóhivatala.

Piaczi árjegyzék. Nagy-Enyed, 1884. július hó 31-dikrő Hectoliter tisztabuza 6 fit — kr. Rozs 4 frt. — kr. Elegybuza 5 frt 25 kr. Törökbuza 5 frt — kr. Zab 3 frt 75 kr. 100 klgm széna 4 frt 60 kr 1 klgm. sertés hus 48 kr. marhahus 40 38 36 kr. 1 klgm borjúhús 36 kr.

KÖZGAZDASÁG.

A kéveköti aratógép.

A mezőgazdasági munkák kézfogyatkozása, és a mindinkább terjedő szemtermelés miatt a gépekkel való aratás szüksége Magyarországon is napról-napra jobban előtérbe tolu, s így természetes, hogy a gazdaközönség az arató-gépek de különösen a kéveköti aratógépek iránt mindjobban érdeklődik, s a mint tapasztaljuk: az aratógép-próbák és versenyek az ország több vidékein mint az esteli pásztor-tűzek, egyszerre több ponton tűnnek fel.

A legújabb ilyenmő gép a Bánó László gépészmérnök által Amerikából hozott Marsch-féle kéveköti aratógép, melyet legelőször az országos magyar gazdasági egyesület által kiküldött bizottság előtt az István-telken mutat-tak be.

Ezen aratógép 4 főrészből áll: u. m. 1-ör a fő járókerékből, mely mozgásba hozatalával az egész gépet működésbe hozza.

2-ör vágó szerkezetből s az ahoz csatolt aratógép asztalából, melyre a levágott életnem reául s melyről az az „Évatr“-féle láncz elevátorral a kéveköti szerkezetbe vitetik, honnan a kéve megköti a földre csuszik.

3-ör a kéveköti szerkezetből.

4-er a motólákból, a melyek az életnemüeket deréken fogva, a kések felé hajlítják, hogy a kések azokat bizto-sabban és egyenetlenebben vághassák le.

A mennyiben az egész gépnek szerkezete megiehető-sen együtt van tartva, annak az átnézete könnyű. Az egész gép szélessége a 3 métert alig haladja meg.

A baloldalon lévő fakerethez egy üles van alkalmazva, a melyből a lovak hajthatók s az egész gép betekinhető s melyről a késeket és a gép asztalát lejjebb és feljebb emelő emeltyű fogantyuja — és a kévét köti szerkezetnek különböző állásukba való hozatalára szolgáló emeltyű fogantyuja — kényelmesen kezelhető. Az üles mellett van a manillából készült dohány-zsineg vastagságú kötőféket tartalmazó doboz, melyből egy varrógép tűjéhez hasopló módon működő szerkezet a spárgát a kéve körül vezeti s a kévét szükséghez mérten kellő szorosra megköti. A kész kéve, a kötőspárgának a csombókon tuli elvágása folytán a kévekötiöböl, mely a föld felett egy arasznyira fekszik, minden ütődéz nélkül kicsuszik, úgy hogy az aratás köz-ben a kalászból egy szem mag sem hull ki.

A gép vonására Amerikában három lovat használnak, melyek egy szélébe fogatnak, úgy, hogy a rudnak bal-oldalára 2 ló, míg a jobb oldalára egy ló fogatik.

Hogy azonban a két ló az egy lovat le ne huzza, oly hámfaszervezetet használnak ezen aratógéphez, mely által a magában egy oldalon járó ló vonóereje a másik két ló párhuzamos vonóerejével a gépre gyakorolt voná-sában kiegyenlítették és így mind a három ló csak ma-gáért huzva, vonóerejét egyformán érvényesíti a nélkül, hogy a magában járó ló jobban igénybe vétetnék, mint a másik két ló bármelyike.

A kocsis-üles háta megett van szerszámos láda, mely-ben a szükséges kulesok, csavarok és tartalék pótgépkat-részek foglalattanak.

Az aratógép egy más kéznél levő szerkezettel menés közben a munkába leállítható, vagy a gép munkája meg-szüntethető.

A gép vágási szélessége egy és fél méter s másod-percenként a vonóerőkhöz mérten 40-50 méter sebes-séggel halad; így munkaképessége igen nagy, mond-ható, mert e szerint egy magyar holdat 20 perez alatt vág le.

Különb a kéveköti aratógép egész suly 4 1/2 mé-termázsa, mi csak úgy érthetett el, hogy anyagának legnagyobb része az oly szilárd amerikai aczél és kovacsol-ható, öntött vasból, mint a hason jó minőségű amerikai könnyű, mégis rendkívül szilárd fából készül.

Az egész gépen a legérdekesebb az aratógép asz-talában a kéveköti felő oldalt 4 sorban mozgó elevátor-láncz működése, mely úgy működik, mint a kazahakó ele-vátor.

A kéveköti szerkezete pedig genialis, mert az ele-vátor segélyével a kötőszervezethez vezetett levágott élet-nemüt 2 hosszú gereblyefoghoz hasonló vaspálcza, szép rendben összekaparja s mindaddig gyűjt az életett az asztralól, míg az a kévenagságot el nem éri, ekkor az összeszorított szalma az ellenkező oldalon lévő emeltyű-re, mely eddig a lehallástól is visszatartotta, oly nyomást gyakorol, melynek folytán egy a kéve alatt elhelyezett és a spárgát vezető tűkészlék által a köti zsineg a kéve körül vezetetik s ezután erős hurokra megköttetik, míg végre a köti zsinegnek a gép által történt elvágása után a kész és jól bekötött kéve önmagától a földre csuszik. (Vége következik.)

FELELŐS SZERKESZTŐSEG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN. SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Sz. 3066.—1884

tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság ré-széről közze tétetik, hogy Csávásy József magyarigeni lakos végrehajtatónak 35 forint 46 kr hátralék költség kielégítése végett végrehajtást szenvedő Madarás Pityinnék a krakkói 318 sz. tjkvben A+ 1-9. rendsz. alatt foglalt fekvőségei, melyek közül a 9. rendszám alatti fekv-öt 52 frt 51 1/2 kr szőlőválság terheli 705 forint 96 krban megállapított kikiáltási árban Krakkó község előljárási helyiségében 1884. évi augusztus hó 30-án délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános ár-verésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénz-ben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételárt pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különb az árverezés megállapított feltételei alólirt telek-könyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Krakkó község előljárási helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóságtól. Nagy-Enyeden, 1884. május 22-én

Szentpáli, kir. aljbíró.

Sz. 1121.—1884.

tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság ré-széről közze tétetik, hogy a kir. kinestár végrehajtható 62 frt 15 kr tőke, ennek 1880. május 30-tól 6% kamata 4 forint 30 kr költség kielégítése végett végrehajtást szenvedők Tékár Évának és kiskoru Komán Todora s Násztásziának a gembuezi 189 sz. tjkvben A+ 1-14. rendsz. alatt foglalt fekvőségei 377 frt 20 krban megállapított kikiáltási árban Gambuez községe előljárási helyiségében 1884. évi augusztus hó 12-én délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénz-ben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételárt pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különb az árverezés megállapított feltételei alólirt telek-könyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Gambuez község előljárási helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóságtól. Nagy-Enyeden, 1884. május 5.

Szentpáli, kir. aljbíró.

Sz. 1123.—1884.

tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság ré-széről közze tétetik, hogy a kir. kinestár végrehajtható 119 frt 11 1/2 kr tőke és ennek 1881. május 30-tól folyó 6% kamata 4 forint 15 kr költség kielégítése végett végrehajtást szenvedő Komán Gligornak a gembuezi 133 sz. tjkvben A+ 1-6. és 8-14. rendszám alatt foglalt fekvőségei 572 frtba megállapított kikiáltási árban Gambuez község előljárási helyiségében 1884. évi augusztus hó 12-én délután 3 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénz-ben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételárt pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különb az árverezés megállapított feltételei alólirt telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Gambuez község előljárási helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóságtól. Nagy-Enyeden, 1884. május 5-én.

Szentpáli, kir. aljbíró.

Sz. 1125.—1884.

tkvi

Arverezési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság rész-éről közze tétetik, hogy a királyi kinestár végrehajtható 97 frt 5 kr tőke, ennek 6% kamata 5 frt 30 kr költség kielégítése végett végrehajtást szenvedők Vass Mihály ifj. és gyermekei Vass Ferenc és Vass András kiskoruknak a m.-bükkösi 78 számú tjkvben A+ 1-10. rendszám alatt foglalt ingatlanai, melyek közül az A+6. rend 2142 hr. számú szőlő 51 frt 58 kr és a 10. rend 2190 hr. számú szőlőt 43 frt 56 kr szőlő tízed válság terheli, továbbá Vass (Kiss) Mihálynak a m.-bükkösi 174 sz. tjkvben A+ 1. rend sz. a foglalt fekvőségei 403 frtba megállapított kikiáltási árban Magyar-Bükkös község előljárási helyi-ségében 1884. évi augusztus hó 13-án délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénz-ben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételárt pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap, alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különb az árverezés megállapított feltételei alólirt telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt, és Magyar-Bükkös község előljárási helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóságtól. Nagy-Enyeden, 1884. május 5-én.

Szentpáli, kir. aljbíró.

Sz. 1128.—1884.

tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság ré-széről közze tétetik, hogy a királyi kinestár végrehajtható 139 frt 23 kr tőke, ennek 6% kamata 5 forint 5 kr költség kielégítése végett vég-rehajtatást szenvedő Halalay Mihailla Áfraimnak a csákyai 128 számú telekjkvben A+ 1-14. rnz. alatt foglalt fekvőségei 548 frt 50 krban megállapított kikiáltási árban Csáky község előljárási helyiségében 1884. évi augusztus hó 12-én délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénz-ben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételárt pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különb az árverezés megállapított feltételei alólirt telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Csáky község előljárási helyi-ségében megtekinthetők.

A kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóságtól. Nagy-Enyeden, 1884. május 5-én.

Szentpáli, kir. aljbíró.

Sz. 1132.—1884.

tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság ré-széről közze tétetik, hogy a kir. kinestár végrehajtható 91 frt 80 kr tőke ennek 1881. november 10-től 6% kamata és 4 frt 45 kr költség kielégítése végett végrehajtást szenvedő Mihó Jova született Spineán özv. és kiskoru gyermekei Mihó Mihailla és Parteniének a csufudi 43 sz. tjkönyvben A+ 1-12. rendszám alatt foglalt fekv-őségei 305 frt megállapított kikiáltási árban Csufud község előljárá-sági helyiségében 1884. évi augusztus hó 12-én délelőtt 8 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénz-ben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételárt pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 14 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különb az árverés megállapított feltételei alólirt telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Csufud község előljárási helyi-ségében megtekinthetők.

A nagyenyedi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóságtól. Nagy-Enyeden, 1884. május 5-én.

Szentpáli, kir. aljbíró.